

педагогіки і психології: зб. ст. за матер. XLII міжнар. навч.-практ. конф. № 7(42). – Новосибірськ: СибАК, 2014. – С. 16 – 18.

Булавина Наталія,
студентка 1 курсу ОС Магістр
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук. керівник: **Г.О. Лопатіна**, к. пед. наук, доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ІНТОНАЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мовленнєвий розвиток дітей – одна з актуальних проблем дошкільної освіти, оскільки мовлення займає особливе місце в ієрархії психічних та емоційно-вольових процесів. Важливим аспектом цієї проблеми є просодична організація мовленнєвого потоку, яка впливає на сприйняття проголошеної інформації та особистості, яка цю інформацію доносить. Саме тому дошкільний вік – важливий етап у становленні та розвитку особистості дитини. Надзвичайне значення саме в цей період відіграє створення оптимальних умов для вдосконалення мовленнєвої компетентності дитини [1], [2], [3].

Проблема формування інтонаційної виразності мовлення дошкільників вивчалася відомими вітчизняними психологами: Л. Виготським, С. Рубінштейном, Б. Тепловим, О. Запорожцем; лінгвістами та лінгводидактами: Г. Леушиною, О. Потебнею, Ф. Сохіним, О. Ушаковою, Л. Щербою та ін. Засоби виразності в мовленні виступили об'єктом досліджень таких учених, як О. Аматьєва, В. Боднар, О. Реформатський, Ю. Руденко, З. Семенова, Н. Черемісіна та ін.

Таким чином, **актуальність** нашого дослідження зумовлена тим, що одним із основних завдань навчання дітей з мовленнєвими порушеннями є корекція та розвиток інтонаційної сторони мовлення, затримка у формуванні якої до моменту шкільного навчання ускладнює оволодіння програмою навчання рідної мови і може призвести до порушення комунікативної функції мовлення.

Мета дослідження: науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики формування виразності мовлення дітей дошкільного віку в процесі театралізованої діяльності.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі **методи дослідження:** аналіз та узагальнення матеріалів досліджень, виконаних в області загальних та спеціальних педагогічних і лінгвістичних робіт з проблеми дослідження; педагогічний експеримент; обробка та узагальнення отриманих результатів (кількісний та якісний аналіз даних).

Нами були розроблені показники та схарактеризовані рівні сформованості інтонаційної виразності мовлення у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення. Теоретично обґрунтована методика формування інтонаційної виразності мовлення у дітей дошкільного віку із

загальним недорозвитком мовлення засобами театралізованої діяльності та педагогічні умови її реалізації.

Першим критерієм сформованості інтонаційної виразності мовлення ми визначили сприйняття інтонації, наступним критерієм визначено відтворення інтонації, а третім критерієм визначено сприйняття та відтворення логічного наголосу.

До кожного експериментального етапу було розроблено комплекси завдань, що забезпечували послідовне, систематичне засвоєння пропонованого матеріалу і передбачали поступове зростання рівня його складності, творче оволодіння театралізованим мовленням, активізацію мовленнєвої діяльності; міра та характер допомоги під час виконання того чи іншого комунікативного завдання.

Порівняльний аналіз рівнів сформованості інтонаційного мовлення у дітей ЕГ і КГ засвідчив відчутні позитивні зміни, що відбулися під впливом навчання в дітей експериментальної групи. Так, на контрольному етапі експерименту високого рівня сформованості інтонаційного мовлення досягли 16,6% (було 7%), достатнього – 40% дітей ЕГ (було 10%). На базовому рівні виявилось 30% дітей (було 33%), на початковому зафіксовано 13,4% дітей з експериментальної групи (було 50%). На високому рівні сформованості інтонаційно виразного мовлення опинилося 10% дітей (було 7%) контрольної групи. На достатньому рівні сформованості інтонаційного мовлення стало 27% дітей (було 20%); На базовому – 40% (було 27%). 23% дітей контрольної групи залишилися на початковому рівні сформованості інтонаційного мовлення (було 46%).

Отже, була доведена гіпотеза дослідження, реалізовані поставлені завдання і підтвердилась ефективність дослідно-експериментальної роботи з навчання інтонаційної виразності мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богуш А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років / А.М. Богуш. Монографія. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 376 с.
2. Водолага Н.В. Навчання розповідання дітей старшого дошкільного віку в театралізованій діяльності / Н.В. Водолага. – дис. ... канд.пед.наук: 13.00.02. – Одеса, 2001. – 218 с.
3. Лопатіна Г.О. Методика навчання діалогічного мовлення дітей молодшого дошкільного віку: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська мова) / Г.О. Лопатіна. – Бердянськ, 2012. – 240 с.